

ØKT SATSING PÅ FANGST AV SEL

*Rapport fra arbeidsgruppe nedsatt
av Fiskeridirektøren*

Bergen, 15 august 2006

Oppnevning og mandat

På møte 8. og 9. november 2005 fattet Sjøpattedyrrådet følgende vedtak:

” Sjøpattedyrrådet tilrår at Fiskeridirektoratet etablerer en arbeidsgruppe med medlemmer fra representative deler av næringen, herunder Norges Fiskarlag, Havforskningsinstituttet, Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet.

Arbeidsgruppen skal komme med forslag til hvordan lønnsomheten for selfangstfartøy kan være på et tilfredstillende nivå gjennom endring av rammebetingelser (eksempelvis kvotebonus).”

På bakgrunn av dette nedsatte Fiskeridirektøren en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Norges Fiskarlag, Havforskningsinstituttet, Sametinget¹, Fiskeri- og kystdepartementet og Fiskeridirektoratet. Leder i gruppen har vært Per Sandberg, Fiskeridirektoratet.

Arbeidsgruppen har hatt to møter, tirsdag 21. februar og onsdag 10. mai.

Bergen, 15. august 2006

Reidar Nilsen
Norges Fiskarlag

Jens Petter Kraknes
Norges Fiskarlag

Jørn Pedersen
Norges Fiskarlag

Thomas Langeland
Fiskeri- og kystdepartementet

Tore Haug
Havforskningsinstituttet

Per Sandberg
Fiskeridirektoratet

Hild Ynnesdal
Fiskeridirektoratet

Hans Solen
Fiskeridirektoratet

Modulf Overvik
Fiskeridirektoratet

Atle Birkeland
Fiskeridirektoratet

¹ Sametinget har ikke hatt anledning til å delta på arbeidsgruppens møter, men gitt et innspill som følger som vedlegg til rapporten. Jørn Pedersen deltok kun på første møte, mens Thomas Langeland og Atle Birkeland kun deltok på siste møte.

Innhold

1. Innledning.....	4
2. Bestands og fangstgrunnlaget for grønlandssel i Vestisen.....	5
2.1 Forslag til beskatningsstrategi.....	7
3. Rammebetingelser for økt selfangst.....	7
3.1 Antall fartøy som bør delta i selfangsten	8
3.2 Kvotebonus i andre fiskeri	9
3.3 Langsiktig avgiftsfinansiert selfangst.....	10
3.4 Forskning og overvåking.....	11
4 Konklusjon	11
Referanser.....	13
Vedlegg	14

1. Innledning

I St.meld. nr 27, Norsk Sjøpattedyrpolitikk (2003-2004), understrekes myndighetenes målsetting om å utvikle en selfangstnæring som er lønnsom og uavhengig av offentlige subsidier². Videre heter det at arbeidet med å etablere en økosystembasert forvaltning av våre sjøpattedyrbestander er en prioritert oppgave.

Angående det siste drøftet Stortingsmeldingen fire ulike forvaltningsmodeller for sjøpattedyr:

- 1) Sette nullkvoter og la økosystemets bæreevne regulere bestandene.
- 2) Videreføre dagens forvaltning.
- 3) Øke uttaket av bestandene innenfor rammen av tradisjonell enbestandsforvaltning.
- 4) Forvalte bestandene av sjøpattedyr ut fra hensynet til andre ressurser i et økosystembasert forvaltningsregime.

Stortingsmeldingen karakteriserer dagens forvaltning (2) av grønlandssel og klappmyss som følger: *"Dagens fangstnivå antas ikke å ha vesentlig bestandsregulerende effekt og kan derfor ikke begrunnes ut fra hensynet til andre ressurser"*³. Dersom hensynet til andre ressurser tillegges vekt bør altså fangsten opp på et høyere nivå, og det anbefales at en legger til grunn en kombinasjon av forvaltningsmodell 3 og 4.

For å kunne realisere en slik økning av selfangsten er det behov for å få på plass to rammebetingelser.

1. For det første må en ha kunnskap om hvor store selbestandene bør være for at de på den ene siden kan anses som bærekraftige og på den andre siden kan gi et maksimalt vedvarende utbytte i antall dyr. På basis av slik kunnskap forventer en å kunne sette nye og høyere fangstkvoter i en nedbyggingsperiode, hvoretter kvotene justeres til nye likevektsnivå etter nedbyggingsperioden er over.

2. For det andre må de økonomiske rammebetingelsene for fangsten være slik at denne kan foregå uten offentlige subsidier. Som kjent har ikke verdien av produktene fra selfangsten vært høy nok til at fangsten i seg selv har gitt god lønnsomhet. Dersom fangsten skal økes og hensikten bak dette er hensynet til andre ressurser, er det ikke urimelig om fartøyene som deltar i selfangsten kompenseres av den øvrige fiskeflåten, enten gjennom kvoter eller finansielt.

Begge spørsmålene reiser strategiske problemstillinger, og arbeidsgruppen har valgt å konsentrere seg om disse. Det fokuseres derfor på hvordan en kan løse disse for fangst på en selbestand. Til tross for at grønlandssel i Østisen antas å være en viktigere predator på våre kommersielle fiskebestander enn grønlandssel i Vestisen, har arbeidsgruppen valgt å drøfte problemstillingene med sistnevnte som eksempel. Dersom Fiskeridirektøren kan støtte arbeidsgruppens konklusjoner på de strategiske spørsmål vil det være behov for å ta arbeidet videre. En tenker da på mer operative retningslinjer for gjennomføring av økt fangst, herunder hvilken oppskalering av fangst som vil være ønskelig samt krav til gjennomføring av fangsten. En kan også vurdere om arbeidsgruppens forslag kan anvendes for bestanden av

² Punkt 5.3.1.1.2, side 73 i St.meld nr 27 (2003/2004)

³ Punkt 4.2.2, side 60 i St.meld nr. 27 (2003/2004)

Grønlandssel i Østisen., men forvaltning av denne bestanden reiser ytterligere problemstillinger som en i så fall vil måtte komme tilbake til.

Som et ledd i å få mer stabile rammevilkår har det de senere år vært arbeidet med å få på plass en konsesjonsordning for selfangstnæringen. Arbeidsgruppen har imidlertid ikke drøftet dette spørsmålet særskilt.

Arbeidsgruppen startet med å se på bestands- og fangstgrunnlaget for grønlandssel i Vestisen og gikk deretter inn på rammebetingelsene som bør endres for å gjøre fangsten lønnsom. Til sist ble det drøftet hvordan rammebetingelsene kunne iverksettes.

2. Bestands og fangstgrunnlaget for grønlandssel i Vestisen

Bestanden av ett år gamle og eldre grønlandssel i Vestisen ble i 2005 beregnet til å ligge mellom 425,000 og 845,000 med et punkttestimat på 618,000 dyr. Den fangsten som er beregnet å holde bestanden på dagens nivå (likevektsfangsten) er 31,200 ett år gamle og eldre dyr (1+ dyr)⁴. Dersom en legger til grunn at andelen 1+ dyr utgjør 26% av fangsten, vil den årlige likevektsfangsten bestå av 36,700 unger og 12,600 1+dyr⁵.

ICES anslår at dersom en øker fangsten til det dobbelte av likevektsfangsten (62,400 1+dyr) og holder denne fast i 10 år, vil bestanden etter en slik periode ha blitt redusert til ca 55% av dagens nivå. Dersom en legger til grunn at andelen 1+ dyr utgjør 26% av fangsten, vil likevektsfangsten bestå av 73,400 unger og 25,200 1+dyr. Bestanden vil i et slikt tilfelle bli redusert til 45% av dagens nivå (etter 10 år).

Til hvilket nivå, og med hvilken hurtighet, bestanden bør reduseres vil være avhengig av flere forhold:

- Kostnadene ved selens beiting/konsum av annen fisk

I Stortingsmelding om Norsk Sjøpattedyrpolitikk er det gjengitt beregninger av grønlandsselens konsum av ulike byttedyr bestander⁶. Disse beregningene tyder på at grønlandsselen i Østisen sitt konsum av byttedyr ligger på over 3 millioner tonn pr år. For de kommersielt viktige fiskebestandene lodde, sild og torsk er det årlige konsumet for denne bestanden beregnet til mellom 0.7 og 1.1 million tonn pr år. Kunnskapsgrunnlaget for hva Grønlandsselen i Vestisen konsumerer anses å være svakere, men vi har forskningsdata som viser at grønlandsselen i Vestisen drar på beitevandring til Barentshavet.

Selv om det er dokumentert at selen er en stor predator erkjenner arbeidsgruppen at det er store mangler i kunnskapsgrunnlaget om selens diett. En kan eksempelvis ikke beregne hvor mye større våre viktigste fiskebestander ville ha blitt ved å redusere bestandene av sjøpattedyr. Reduksjon av en selbestand kan føre til at en annen selbestand, eller en annen fiskebestand, utnytter den biomassen som selbestanden nå utnytter.

⁴ Ett år og eldre dyr benevnes ofte som "1+ dyr", eller bare "1+".

⁵ Se Haug (2005)

⁶ Se tabell 3.6 på side 44 i Stortingsmelding nr 27 (2003/2004).

Kostnadene ved selens beiting/konsum av annen fisk, og hvilken gevinst en kunne ha høstet ved å redusere selbestandene, er det derfor vanskelig å kvantifisere. Til tross for dette mener arbeidsgruppen at en reduksjon av selbestandenes størrelse vil ha en positiv effekt for kommersielle fiskebestander, og at dette over tid vil gi et bedre fangstgrunnlag enn om selbestandene ikke blir redusert.

- Økonomien i selfangsten

Arbeidsgruppen understreker nødvendigheten av at en får størst mulig verdi ut av selfangsten. Dette innebærer at en får størst mulig verdi ut av skinn, kjøtt, spekk og andre produkter som selfangsten måtte generere⁷. Selv om bestanden av grønlandssel i Vestisen p.t. er av en størrelse som åpner for høye kvoter mener arbeidsgruppen at en bør være varsom med kraftige endringer i fangst fra år til år.

- Kunnskapsgrunnlaget om fangstmuligheter på kort og lang sikt

Som nevnt forventer ICES at en ved å ta to ganger likevektsfangst gjennom en 10 års periode kan halvere bestanden av grønlandssel i Vestisen. Hva som vil være likevektsfangsten etter en slik bestandsnedbygging vil være usikkert ettersom veksthastigheten i bestanden kan endres når bestanden er blitt lavere. Det er like fullt en risiko for at likevektsfangsten etter en bestandsnedbygging vil være betydelige lavere enn fangsten i nedbygingsperioden.

Hensyn tatt til ovennevnte forhold mener arbeidsgruppen en må legge til grunn et fangstuttak som reduserer bestanden av grønlandssel i Vestisen, men som samtidig ikke legger opp til store endringer i kvoter/fangstuttak fra år til år.

Arbeidsgruppen tar til etterretning at den felles NAFO/ICES' arbeidsgruppe for grønlandssel og klappmyss (WGHARP) har utviklet et rammeverk for føre-var forvaltning av selbestander. Rammeverket skiller mellom data-rike og data-fattige bestander. For data-rike bestander, som bestanden av grønlandssel i Vestisen for tiden er karakterisert som, er rammeverket bygget rundt fire referansepunkt. Disse er:

N_{\max}	Maksimal størrelse på bestanden
N_{70}	70% av maksimal størrelse på bestanden
N_{50}	50% av maksimal størrelse på bestanden
N_{\lim}	30% av maksimal størrelse på bestanden

N_{70} og N_{50} er begge å betrakte som føre-vår punkter mens N_{\lim} er å betrakte som et grensepunkt. WGHARP har ikke noe forslag til ressursuttak dersom en selbestand er større enn N_{70} . Bestanden anses da å være i god forfatning og forvalterne må i et slikt tilfelle kunne bestemme uttaket uavhengig av biologisk rådgiving. Men dersom bestanden er mindre enn 70% av maksimal størrelse foreslår WGHARP at kvoteuttaket må være så lavt at bestanden på sikt vil komme over N_{70} . Dersom bestanden er mindre enn 50% av maksimal størrelse, skal det årlige uttaket medføre at bestanden på forutsigbar sikt kommer over N_{70} . Og endelig –

⁷ For en gjennomgang av verdiskapingspotensial i selfangsten vises det til en rekke rapporter og utredninger, se blant annet Angelsen (1996), Fiskeriforskning (1997), Senja Maritime Kompetanse (2000), Bedriftskompetanse (2001), Fiskeridepartementet (2001), Haug og Vaskinn (2003) og FHF og Innovasjon Norge (2005).

dersom bestanden er lavere enn N_{lim} , altså mindre enn 30% av maksimal størrelse, bør bestanden fredes.

Den innebygde målsettingen i rammeverket til WGHARP er at selbestandene skal være på minst 70% av maksimal bestandsstørrelse, altså større enn N_{70} . Dette innebærer at WGHARP ikke anser N_{70} for å være et målpunkt. Fiskeridepartementet har tidligere (i 1999) bedt ICES om å beregne hvilken bestandsstørrelse som vil gi maksimalt vedvarende utbytte i antall dyr fra de ulike selbestandene. Et slikt målpunkt er imidlertid p.t. ikke beregnet av ICES, og forvaltningen kjenner derfor ikke til hvilken bestandsstørrelse som vil gi et maksimalt langtidsutbytte i antall dyr.

I mangel av dette, og med føringene som er lagt i Sjøpattedyrmeldingen der det sies at bestandene av sjøpattedyr skal forvaltes ut fra hensynet til andre ressurser i et økosystembasert forvaltningsregime, anser arbeidsgruppen N_{70} som det mest fornuftige målpunkt. Dette vil sørge for en reduksjon i selbestanden samtidig som bestanden er på et bærekraftig nivå. Det er ikke urimelig å anta at dagens bestandsnivå for grønlandssel i Vestisen (618,000 dyr) tilsvarer N_{max} . Med rammeverket utviklet av WGHARP vil den innebygde målsettingen dermed være å ha en bestandsstørrelse på 432,600 dyr (N_{70}).

Med et slikt utgangspunkt vil arbeidsgruppen foreslå følgende beskatningsstrategi:

2.1 Forslag til beskatningsstrategi

Det langsiktige bestandsmål for grønlandssel i Vestisen foreslås satt til 430,000 dyr. Avhengig av bestandsstørrelse settes den årlige totalkvote som følger;

<i>Bestandsstørrelse (1+)</i>	<i>Årlig totalkvote</i>
<i>Større enn 430,000</i>	<i>2,0*likevektsfangst</i>
<i>Mellom 300,000 og 430,000</i>	<i>0,75*likevektsfangst</i>
<i>Mellom 200,000 og 300,000</i>	<i>0,5*likevektsfangst</i>
<i>Under 200,000</i>	<i>0 (fredning)</i>

Ved bestandsnivå over 430,000 dyr skal den årlige totalkvote likevel ikke endres med mer enn 25% fra fangsten foregående år, mens en slik begrensning ikke gjøres gjeldende ved bestandsnivå under 430,000 dyr. Beskatningsmønsteret skal være som i de foregående år. Dette innebærer at 25% av fangsten skal bestå av 1+ dyr mens 75% av fangsten skal bestå av ungdyr.

Strategien bør evalueres av ICES med hensyn på om den er i tråd med føre-vår prinsippet.

3. Rammebetingelser for økt selfangst

Foruten høyere kvoteanbefalinger (se over) er det grunnleggende problemet for selfangsten mangel på lønnsomhet. Løsningene som har vært foreslått for å øke selfangsten kan grovt sett deles i to grupper:

- Verdiskapingen i selfangsten bør økes.

- Selfangsten bør subsidieres med finansielt tilskudd eller rettigheter i fiskeri.

Tiltak for å øke verdiskapingen i selfangsten har allerede vært gjenstand for en omfattende drøfting, se referanseliste. Vi skal derfor ikke utdype dette ut over at arbeidsgruppen anser det som grunnleggende at verdiskapingen i selfangsten er høyest mulig. Dette innebærer at støttetiltakene bør innrettes slik at fangsten er rettet mot dyr som gir høy fangstverdi.

Argumentet for å subsidiere selfangsten finnes i selens rolle som predator i økosystemet. Som nevnt over er ikke kunnskapsgrunnlaget godt nok til at en kan beregne gevinsten (gjennom økt fangst i fiskeriene) av å redusere selbestanden fra dens nåværende nivå. Selv om altså en slik gevinst ikke lar seg beregne, mener arbeidsgruppen at en nedbygging av selbestandene vil bidra positivt til fiskebestandene, noe den øvrige fiskerinæring vil dra nytte av.

En sentral faktor vil være hvor mange fartøy den forannevnte beskatningsstrategi krever. Dette vil bli drøftet først. Deretter drøftes to ulike typer rammebetingelser for å få iverksatt selfangsten.

3.1 Antall fartøy som bør delta i selfangsten

Som nevnt er arbeidsgruppen av den oppfatning at selfangsten må utføres med sikte på størst mulig verdiskaping av selve fangsten. Dette innebærer at selfangsten i stor grad bør fokusere på ungefangst (75% i henhold til beskatningsstrategien beskrevet under punkt 2.1).

År	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Snitt fangst pr fartøy:							
Østisen	6 357	5 200	4 696	5 298	-	3 502	5 012
Vestisen	7 096	3 410	3 339	3 780	3 687	2 748	1 734
Snitt fangst alle fartøyer	6 850	4 007	3 565	4 286	3 687	3 071	2 827

Tabell 1 Gjennomsnittlig fangst pr fartøy som deltok i selfangsten 2001 – 2006.

Tabell 1 viser at gjennomsnittsfangsten pr fartøy som har deltatt i Vestisen i perioden 2000 til 2006 har ligget på mellom 7,000 og 1,700 dyr, men antall turer og lengden på disse har variert. Høyeste samlede fangst ett av disse årene har vært på 14,000 dyr. Dersom en skal realisere en beskatningsstrategi med en årlig fangst opp mot nærmere 100,000 dyr (73,400 unger og 25,200 1+ dyr) må fangsttinningsraten opp på et helt annet nivå. Dette kan enten skje ved at antall fartøy i fangsten økes eller gjennom å øke fangsteffektiviteten til det enkelte fartøy.

Sjøpattedyrmeldingen tar utgangspunkt i at et moderne selfangstfartøy bør kunne fangste 10,000 dyr pr tur og gjennomføre to turer pr sesong, altså 20,000 dyr pr fartøy. Et slikt fartøy vil da være ca 3 ganger så effektivt som det selfangsten var i 2000 og 8 ganger så effektive som den var i 2005. Selv med en slik høy fangsteffektivitet ville det være behov for 5 fartøy for å gjennomføre en fangsstrategi som nevnt over.

Antall dyr som et fartøy vil kunne fange i løpet av en sesong vil også være begrenset av sesongens lengde, og det er derfor ikke urimelig om det er behov for flere fartøy enn 5 i Vestisen. Hvorvidt det i så tilfelle er behov for nybygg eller modifisering av enten tidligere selfangere eller fiskefartøy tar arbeidsgruppen ikke stilling til. Det sentrale er at aktuelle skuter kan utføre fangsten i henhold til målsettingene. Utover det vil det være forretningsmessige prinsipper som avgjør hvilke aktører som skal inn i selfangsten (herunder kostnad, kompetanse og evne til å gjennomføre oppdraget på en sikker måte).

Dersom fremtidige bestandsberegninger bekrefter det bestandsnivå som er nevnt foran vil altså en fangst i henhold til foreslått beskatningsstrategi innebære ca 100,000 dyr pr år i en nedbyggingsfase. Hensyn tatt til at fangstsesongen er kort og at en har som målsetting å øke verdiskapningen i selfangsten gjennom å ta vare på produktene fra denne, innebærer dette at en slik fangst vil kreve oppbygging av en stor fangstkapasitet. Dette vil kreve betydelige grunnlagsinvesteringer og i den grad fartøyene ikke kan utnyttes til andre formål resten av året vil dette bli meget dyrt. Deler av fangstkapasiteten kan også bli overflødig etter nedbyggingsperioden er over.

En står derfor overfor et strategisk valg med hensyn til antall fartøy som er nødvendig i selfangsten. En oppbygging av en stor fangstkapasitet kan bidra til en rask nedbygging av bestanden, men dette vil samtidig være meget kostnadskrevende. En lavere fangstkapasitet vil naturligvis senke kostnadene, men det vil da være større risiko for at en ikke klarer å fangste særlig utover likevektsnivå og dermed heller ikke klarer å redusere selbestandene.

Arbeidsgruppen legger vekt på nødvendigheten av å øke selfangsten. Om en av hensyn til kostnadene med dette velger en fangstkapasitet (antall fartøy) som er lavere enn det vårt forslag til beskatningsstrategi tilsier, innebærer dette bare at en går saktere mot målet.

3.2 Kvotebonus i andre fiskeri

I Stortingsmelding.nr 27 om Norsk Sjøpattedyrpolitikk går en inn for at kvotebonus skal kunne tildeles fartøy som driver fiske i kombinasjon med selfangst. Kvotebonus kan ytes i form av nytildelinger av fisketillatelse (konsesjonsbelagte eller deltakerregulerte fiskerier) eller økte kvoter i fiskerier hvor de aktuelle fartøyene allerede har konsesjon/adgang.

Deler av arbeidsgruppen pekte på at kongekrabbe utenfor territorialgrensen i området fra Russergrensen til 26 grader østlig lengde kan være et alternativ i så måte. Sametinget signaliserte imidlertid motstand mot dette.

Fordelen med en kvotebonus i forhold til årlige subsidier ligger i langsiktigheten. Denne langsiktigheten vil være viktig for aktører som ønsker å investere i selfangstfartøy. For øvrig pekte flere representanter i arbeidsgruppen på de praktiske problemene med å gi kvotebonus til fartøy som deltar i selfangsten;

Deltakelse

Når det gjelder spørsmålet om fremtidig deltakelse i selfangst, vil det være naturlig å vurdere fartøy som tidligere har deltatt i fangst. I tillegg kan fartøy som ikke tidligere har deltatt i fangst være potensielle deltakere. Det foreligger p.t. ikke en konsesjonsordning for selfangst og spørsmålet om deltakelse vil følgelig kunne by på store organisatoriske utfordringer.

Kvotegrnlag

Med mindre kvotebonusen kan hentes fra "nye" fiskerier hvor kvotene ikke allerede er fordelt, vil den måtte tas fra tradisjonelle fiskerier. Det er ulikt syn i fiskerinæringen på hvilke fiskeri kvotebonusen kan hentes fra, se email fra Sametinget og brev fra

Fiskebåtredernes Forbund (begge vedlagt). Det vil med andre ord være organisatorisk krevende å fastlegge fra hvilke fiskeri kvotebonusen skal hentes.

Varighet og vilkår

For å ivareta hensynet bak kvotebonusordningen, nemlig å stimulere til økt fangst, må fangsten gjennomføres før bonusen kan benyttes. Vanskelige fangstforhold kan imidlertid bidra til at en ikke makter å ta fastsatt antall dyr, og vilkårene for når en skal gi kvotebonus vil derfor måtte avklares på forhånd.

Som nevnt er hensikten med kvotebonus at en skal redusere predatorpresset på andre fiskebestander slik at disse kan vokse og gi opphav til økt fangst. Det vil imidlertid være slik at både effekten av selfangsten vil være usikker samtidig som fiskebestander av naturlige årsaker vil variere. I perioder hvor kvotegrunnlaget i andre fiskeri er lavt vil en forvente at kvotebonusordning i selfangsten vil komme under press.

Økonomisk effektivitet

Selfangst og fiskeri er i utgangspunktet to forskjellige næringer, med ulike krav til fartøy og kompetanse. Dette gjenspeiler også mannskapssituasjonen om bord på fangstfartøyene, hvor deler av mannskapet ikke har fiskerifaglig bakgrunn. Mange av de nåværende selfangere har imidlertid annen næringsutøvelse og fritidsaktiviteter knyttet til jakt og fangst. Av fartøy som har deltatt i selfangsten de seinere år er det også bare ett som driver både selfangst og fiskeri. Dette kan være et signal om at kombinasjonen fiskeri og selfangst ikke er økonomisk regningssvarende. En ordning med kvotebonus forutsetter imidlertid at de deltakende fartøy driver fiskeri og selfangst i kombinasjon selv om dette ikke nødvendigvis er optimalt verken med hensyn til valg av fartøy, mannskap på fartøyet eller økonomien i selskapet.

3.3 Langsiktig avgiftsfinansiert selfangst

Som et alternativ til kvotebonus drøftet arbeidsgruppen en avgiftsfinansiert selfangst. En slik modell forutsetter at det legges en årlig avgift på det ordinære fisket og at denne avgiften anvendes til å støtte selfangsten. Deler av arbeidsgruppen viste til at det er et samfunnsansvar å få iverksatt økt selfangst, og mente følgelig at Staten burde finansiere tiltaket. Et tredje alternativ vil være en samfinansiering mellom næring og myndigheter. Modellen kunne vært organisert som følger:

1. Det legges en årlig avgift på førstehåndsomsetning av fisk. Hvis denne avgiften er på 0.5% av fangstverdien vil den, med en årlig fangstverdi på 10 milliarder kroner, gi et avgiftsgrunnlag på 50 millioner kroner.
2. Det opprettes en stiftelse som får i ansvar å forvalte midlene. Redere som ønsker å delta i selfangsten søker stiftelsen om langsiktig finansiell støtte til deltakelse. Basert på en spesifisering av hvordan selfangsten skal gjennomføres (utøvelse, fangstmønster og ivaretagelse av kvaliteten på produktene) avgjør selskapet som forvalter midlene hvem som skal drive selfangst.

3. Det opprettes et styre for stiftelsen med representanter for næring, forskning og forvaltning. Styret utarbeider spesifiserte retningslinjer for utøvelse av fangsten, og får ansvar for at fangsten gjennomføres i henhold til disse retningslinjene.
4. I den grad midlene ikke anvendes vil de bli tilbakebetalt til fiskerne.

Spørsmålet om å delegere vedtakskompetanse til en stiftelse vil imidlertid bero på en tolkning av den aktuelle lovhjemmelen, som i dette tilfellet vil være lov 26. mars 1999 om retten til å delta i fiske og fangst (deltakerloven). Myndighet til å fatte vedtak etter denne loven er i utgangspunktet tillagt Fiskeri- og kystdepartementet, og senere delegert til Fiskeridirektoratet. Arbeidsgruppen tar ikke stilling til om det foreligger hjemmel til å delegere relevant myndighet til en stiftelse. Et alternativ vil imidlertid eventuelt være at en stiftelse/nemnd får adgang til å gi innstilling etter linjer som skissert ovenfor, til kompetent forvaltningsmyndighet.

3.4 Forskning og overvåking

Sjøpattedyr har generelt en langt lavere veksthastighet enn våre kommersielt utnyttede fiskebestander, og ungeproduksjonen kan år om annet bli sterkt redusert grunnet naturlige årsaker. I de senere år, der fangsten av grønlandssel i Vestisen har vært på et så lavt nivå at den ikke har påvirket bestandens størrelse kan en si at behovet for forskning har vært begrenset.

I den beskatningsstrategi som er foreslått over er hensikten å påvirke bestandens størrelse. En slik beskatningsstrategi setter helt andre krav til forskningsbasert kunnskap om bestandens størrelse og langsiktig avkastning enn dagens forvaltning. For at en skal følge den strategi som er foreslått må bestanden også kunne karakteriseres som "data-rik". Dette setter høye krav til bestandsovervåking.

4 Konklusjon

Arbeidsgruppen har drøftet tiltak som kan iverksettes for å øke fangsten av grønlandssel i Vestisen. Tiltakene er skissert på et overordnet strategisk nivå, men det vil være behov for en avklaring av om Fiskeridirektøren kan støtte disse før en eventuelt går videre med hensyn til utarbeidelse av mer konkrete retningslinjer for fangsten.

Arbeidsgruppen er i så henseende enig om følgende;

Bærekraftig fangst

- Fangstkvoter bør følge en på forhånd fastsatt fangststrategi. Strategien bør evalueres av ICES med hensyn på om den er i tråd med føre-vår prinsippet.
- En økt selfangst vil kreve bedre forskningsbasert kunnskap om bestandens størrelse og fremtidige avkastningsmuligheter.

Høyest mulig fangstverdi

- Fangsten av grønlandssel i Vestisen må rettes mot dyr som gir høyest mulig verdiskaping. Den tradisjonelle fordeling av fangsten på 75% ungdyr og 25% 1+ dyr bør opprettholdes.
- Fartøyene må være moderne og ha mulighet for å ta vare på produktene fra selfangsten.

Langsiktig avgiftsfinansiert selfangst

- Heller enn å benytte kvotebonus som et middel til å bedre lønnsomheten i selfangsten, vil arbeidsgruppen foreslå bruk av avgifter. Deler av arbeidsgruppen mener avgiften kan legges på førstehåndsomsetning av norsk fiske, mens deler av arbeidsgruppen mener det er et statlig ansvar å finansiere økt selfangst.

Administrasjon av fangsten

- Arbeidsgruppen foreslår at det opprettes en stiftelse som forvalter avgifter eller overføringene fra stat. Stiftelsen vil ha som ansvar å inngå avtale/kontrakt med fartøy som kan drive selfangst i henhold til en gitt kravspesifikasjon.
- I den grad midlene blir stående ubenyttet tilbakeføres de fiskerne/stat.

Referanser

Angelsen (1996). Rapport. Regelverksbeskrankninger i selfangstnæringen. Høgskolen i Bodø.

Bedriftskompetanse (2001). Strategier og tiltak for utvikling av en lønnsom selnæring.

Fiskeridepartementet (2001). Strategier og tiltak for utvikling av en lønnsom selnæring.

Fiskeri og kystdepartementet. 2003-2004. Norsk sjøpattedyrpolitikk. Stortingsmelding nr 27.

Fiskeriforskning (1997). Selfangsten. Tiltak for å bedre lønnsomheten. Rapport 9/1997.

Haug, T., og Vaskinn A. 2003. Prospects for future sealing activities in the north Atlantic. Norwegian – Russian Workshop, SevPINRO, Archangelsk, Russia, 7 September 2003.

Haug, T. 2005. Fangst og reguleringer av ishavssel. Notat til Sjøpattedyrrådets møte, Bergen 8-9 november 2005.

Fiskeri og Havbrukenæringens Forskningsfond og Innovasjon Norge: Økt selfangst I Vesterisen og Østisen inklusive Kvitsjøen. Oppsummerende rapport fra arbeidet med delprosjekter under Selprosjektet 2004.

Senja Maritime Kompetanse (2000). Prosjektrapport: "Videreutvikling av norsk selfangst". Industriell slaktelinje, fangstteffektiviserende tiltak, miljøgifter, næringsinnhold og kvalitet.

Vedlegg

je 1 of 2 07:08:17 2005/09/26 Ref: 3281968G004

TV

FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENTET
26.09.2005
SAKSNR. 2004/1011-44
ARJIV 338.1

Fiskeri- og Kystdepartementet
Fiskeridirektoratet

Tromsø 26. september 2005

DRIFTSALTERNATIVER FOR SELFANGSTFLÅTEN.

Fiskebåtredernes Forbund viser til møtet den 30. juni d.å. der selfangstredene ble bedt om å fremme forslag til alternativ drift for selfangstskutene.

Da skutene er bygget for ulike formål, er det vanskelig å gi en generell anbefaling til driftsalternativer. Under er en oversikt over skuter og bruksområde de er bygget for.

- "Harmoni" – bygget for selfangstkringot.
- "Polarsyssel" – bygget for selfangstleksespedisjoner (har bl.a. helikopterdekk).
- "Kvitbjørn" – bygget for selfangstkringnot (har krabbefabrikk).
- "Kvitungen" – bygget for selfangsttrålfiske.
- "Havsel" – bygget for selfangstkonvensjonell eller trålfiske.
- "Polarstar" – bygget for selfangst.
- "Sørfold" – bygget for ringnot.

Av de 6 fartøyene som deltok i årets fangstsesong er det kun 2 av disse som har rettigheter i fiske. Dette er "Harmoni" (ringnot) og "Kvitungen" (reketrål). Sistnevnte fartøy har ikke deltatt i rekefiske på flere år grunnet svært dårlig lønnsomhet i fiske. En eventuell kvotebonusordning til selfangstskuter som driver selfangst i kombinasjon med fiske, vil i realiteten kun være aktuell for "Harmoni". "Harmoni" er også det eneste fartøyet som må kunne sies å ha helårig drift. ("Polarsyssel" deltok som kjent på telletokt (Klappmyss) i Vestisen i 2005 og var derfor ikke på selfangst.)

Aktuelle driftsalternativer for selfangstskutene kan være: Kvalfangst, krabbefangst og forskningleksespedisjoner.

Krav til aktiviteter:

- Kvalfangst:** Tønne, dekksplass, vinsjer, plass til harpuncanon i baugen.
- Krabbefangst:** Dekksplass til teiner, arrangement for setting/halling av teiner.
- Forskningleksespedisjoner:** Tønne til kvalsettelling, lugarplass, ekstra plass til utstyr og eventuelt laboratorium.

Selfangstskutene er utrustet med tønne og har normalt godt med dekksplass, vinsjer og annen utrustning. Mindre selfangstskuter burde derfor være godt egnet til å delta i fangst etter vågekval. Det er også selfangstredierier som er interessert i å delta i slik fangst.

Trål- og lineflåten har observert økende mengder kongekrabbe på fiskebankene utenfor Finnmark. Fangst av kongekrabbe i dette området antas å være et lønnsomt driftsalternativ for selfangstflåten. Ei av selfangstskutene har allerede startet opp med krabbedrift vest av 26°Ø. Andre skuter er interessert i å delta i krabbefangst dersom det blir gitt tillatelse til fangst øst av 26°Ø. Det må minimum tildeles en kvote på 30.000 krabber per fartøy for å gjøre det økonomisk interessant å delta.

Fiskebåtredernes Forbund, Keysegata 15, Postboks 67, 6001 Ålesund, Telefon 79 10 14 60
Telefaks 70 10 14 80, E-post: fiskebat@fiskebat.no, Internett: www.fiskebat.no
Avd. Kontor Tromsø, Strandveien 106, 9006 Tromsø, Telefon 77 60 04 60, Telefaks 77 60 06 61

Selfangstskuter er egnet til sel- og kvalltelling, polare ekspedisjoner og andre oppdrag hvor myndighetene har behov for å leie inn fartøy.

På bakgrunn av ovennevnte foreslår forbundet følgende:

- At myndighetene fra og med 2006 tildeler selfangstskuter lisens for fangst av kongekrabbe utenfor norsk territorialfarvann øst for 26°Ø.
- Selfangstskuter tildeles konsesjon til å drive kvalfangst.
- Myndighetene prioriterer å leie inn selfangstskuter til oppdrag som nevnt over.

Vennlig hilsen
FISKEBÅTREDERNE FORBUND
Sekretariatet

Audun Maråk

Tor Are Vaskinn

Kopi: Norges Fiskerilag

Skrevet ut av: per sandberg

Tema: Ad. Arbeidsgruppe vedrørende "Økt satsing på fangst av sel"
Fra: /RFC-822=inge.arne.eriksen(a)samediggi.no/PRMD=internet/ADMD=internet/C=no/DD.RFC-822=inge.arne.eriksen@samediggi.no;P=internet;A=internet;C=no;

Ant. mottakere: 2
Ant. dokumenter: 2
Viktighet: Normal
Prioritet: Normal
Gradering: Ingen
Mottatt: 21.02.2006 09:10:33

Dokumenter:	HTML fil	UNKNOWN.BIN	8859.1	896
			Fil	3569

Arbeidsgruppen

Sametinget vil komme med følgende innspill i arbeidsgruppen når det gjelder hvordan man skal få økt lønnsomheten i selfangstnæringen slik at den kan være på et tilfredstillende nivå gjennom endring av rammebetingelsene:

- 1 Sametinget går imot å slippe selfangstfartøylene inn i fiske etter kongekrabbe øst for 26 gardar Ø.
- 2 Sametinget går inn for at man i en periode på 3-5 år øker satsingen på næringen ved hjelp av økt statlig tilskudd, og at dette brukes til:
 - a) Økt tilskudd til fangst av sel både i øst- og vestisen og på kysten
 - b) Gi midler til opplæring, bearbeiding og produksjon av selprodukter (kjøtt, skinn, spekk, o.l.).
 - c) Synliggjøre norsk selfangst og selprodukter både nasjonalt og internasjonalt.

Sametinget ønsker å få oversendt referatet fra arbeidsgruppemøte.

Godt møte

mvh. Inge Arne Eriksen